

נא לא להוציא מביהכ"נ עד יום ב'
ואם בדעת הגבאים לגונוזו במוצ"ש,
ניתן לקחת במוצ"ש.

דבררי היהימם

דרשות ומאמרים
מלאים וגדושים בדבקות ואהבת ה'
מלווים בסיפורים מלהיבי הנפש
על סדר

חקת

◆ אין עוד מלבדו ◆

נכתב בעזרת החונן לאדם דעת
על ידי
יוסף חיים ב"ר דניאל זצ"ל אליהו

מחיר החוברת 2.50 ₪ כולל משלוח באופקים בל"ג.

וכן יש אפשרות לקבל את החוברת במייל.

D0548428679@gmail.com

וכן ניתן להוריד דרך אתר דרשו

לפרטים 054.8428679

כל הזכויות שמורות

למחבר

לפרטים

054-8428679

לקבלת החוברת ניתן לשלוח
בקשה לכתובת המייל:

D0548428679@gmail.com

וכן ניתן להוריד דרך אתר דרשו

חקת

איך עוד מלברו

וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאַלְהֵיִם וּבַמֹּשֶׁה לָמָּה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לָמוֹת בַּמִּדְבָּר כִּי אֵין לָחֶם וְאֵין מַיִם וְנִפְשָׁנוּ קָצָה בַלָּחֶם הַקָּלָקָל: וַיִּשְׁלַח יי' בְּעַם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים וַיִּנְשְׁכוּ אֶת הָעָם וַיָּמָת עִם רַב מִיִּשְׂרָאֵל: וַיָּבֵא הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חֲטָאנוּ כִּי דִבְרָנוּ בַיי' וּבִךְ הַתְּפִלָּל אֶל יי' וַיִּסַּר מֵעֲלִינוּ אֶת הַנְּחָשׁ וַיִּתְּפִלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם: וַיֹּאמֶר יי' אֶל מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל גִּס וְהָיָה כָּל הַנְּשׂוּף וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחֵשׁ נַחֵשׁ וַיִּשְׁמָהוּ עַל הַגִּס וְהָיָה אִם נִשְׂף הַנְּחָשׁ אֶת אִישׁ וְהָבִיט אֶל נַחֵשׁ הַנְּחָשֶׁת וְחָי: (במדבר כא ה-ט).

אמרו חכמינו במשנה (ראש השנה ג ח) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְגו' (שמות יז), וְכִי יָדְיוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עוֹשׂוֹת מַלְחָמָה אוֹ שׁוֹבְרוֹת מַלְחָמָה. אֲלֹא לֹאמַר לָךְ, כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְסַתְּכָלִים כָּל־פִּי מַעֲלָה וּמִשְׁעַבְדִּין אֶת לְבָם לְאַבְיָהֶם שְׂבֻשָׁמִים הָיוּ מִתְגַּבְּרִים. וְאִם לָאוּ, הָיוּ נוֹפְלִין.

כִּי־צָא בְּדַבָּר אֶתְּהָ אוֹמֵר (במדבר כא), עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל גִּס, וְהָיָה כָּל הַנְּשׂוּף וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי. וְכִי נַחֵשׁ מִמֵּית, אוֹ נַחֵשׁ מִחַיָּה. אֲלֹא, בְּזִמְן שִׁיִּשְׂרָאֵל מְסַתְּכָלִין כָּל־פִּי מַעֲלָה וּמִשְׁעַבְדִּין אֶת לְבָם לְאַבְיָהֶן שְׂבֻשָׁמִים, הָיוּ מִתְרַפְּאִים, וְאִם לָאוּ, הָיוּ נִמְוָקִים.

והנה צריך להבין: מה ענין לעשות נחש מנחשת כדי לעוררם ולשעבד לבם, בשלמא במלחמת עמלק כשידיו של משה היו למעלה,

היו ישראל מתעוררים לראות את משה עסוק בתפילה, והדבר עורר אותם להתפלל, אולם מה יש להתעורר מהסתכלות כלפי הנחש מנחושת, והלא אדרבא, וכי לא היה עדיף לעשות שלט ענק ה' הוא האלוקים, ולהרימו על נס, ועל ידי כך יותר יזכרו לשעבד את לבם לאביהם שבשמים?

ועוד: אם כל המטרה שיסתכלו לשמים וישעבדו את ליבם, מדוע היו צריכים להביט על נחש הנחושת, שמשה רבינו היה אומר להם להסתכל ישר לשמים?

אין עוד מלבדו

לבאר זאת מביא רבי חיים מואלוז'ין בנפש החיים (שער ג פרק יב) את מה שדרשו חז"ל (חולין ז:): על הפסוק "אַתָּה הָרֵאָתָּ לְדַעַת פִּי יי" הוא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ: (דברים ד לה) אמר רבי חנינא: אפילו כשפים.

כי כל עניני פעולות הכשפים, נמשך מכחות הטומאה של המרכבה הטמאה, וזה ענין חכמת הכשוף שהיו הסנהדרין צריכים לדעת, דהיינו חכמת שמות הטומאה וידיעת עניני כחות המרכבה הטמאה בשמותיהם. שעל ידה יפעלו בעלי הכשופים פעולות וענינים משונים, כשמשיעין את כחות הטומאה, בבחינת הטוב שבו שישפיע בתוכו חיות, לעשות נפלאות, היפך סדר כחות הטבעיים והמזלות.

וזאת משום שכך קבע הקב"ה, שכוחות הטומאה הללו, הם מעל הכחות הטבעיים, הנמשכים מהכוכבים והמזלות, ועל ידי כך, יש בכחם לעשות פעולות שהם היפך הטבע, שהוקבע בהם בעת הבריאה.

וכידוע שכל כח ועולם, קבע בו הבורא יתברך כח ויכולת להנהיג ולהטות את הכח והעולם שתחתיו, לכל אשר יהיה שמה הרוח וכו'.

ומה שאמרו שם, שהכשפין מכחישין פמליא של מעלה, רוצה לומר: שרק סדור כחות הפמליא של הכוכבים והמזלות קבע הבורא יתברך כח בכחות הטומאה שיהו יכולין להפכם, אבל לא שיהא בכחם לשנות ח"ו מסדר הפעולות הקדושים של כחות המרכבה הקדושה. ואדרבה כשמשיעין אותם בשמות של כחות הקדושה, ממילא כרגע מתבטל כל

עניני פעולתם לגמרי, כיון שאין הכח שלהם מעצמם ח"ו, כי אין עוד מלבדו יתברך בעל הכחות כולם.

וגם שבאמת, הלא הכל מלא רק עצמות אחדותו הפשוט יתברך, ואין עוד מלבדו שום מציאות כח כלל, לא כחות הטומאה, ולא שום כח, ושום עולם ונברא כלל.

זה שכתוב: "אין עוד מלבדו" אפילו כשפים: שגם אם אתה רואה כשפים שעל ידם משנים את הטבע בעולם, זה לא הכח שלהם, אלא הכח שהבורא יתברך הטביע בהם, ואין עוד מלבדו, כי הוא ורק הוא בעל הכוחות כולם.

זאת אומרת שהקב"ה הטביע כוחות טבע בעולם, כגון דומם צומח חי מדבר, והכל מתנהל כפי החוק שקבע הבורא בבריאת העולם, והם ששים לעשות רצון הבורא יתברך שמו, ולא משנים את תפקידם. והקב"ה ברא גם כוחות טומאה, כוחות כישוף, שנראה שפועלים למעלה מהטבע, ויש בכוחם לשנות את הטבע, ולכאורה הם מכחישים פמליא של מעלה, כאשר רואים מה בכח הכישוף לעשות?

אבל לאמיתו של דבר, ה' יתברך נתן כוח לכוחות הטומאה שיפעלו למעלה מהטבע, וכאשר האדם חושב ונדבק בבורא יתברך, ממילא הוא נדבק בה' יתברך שלמעלה מהכישוף, וממילא הכישוף לא יפעל בו, ואם זה בכישוף, ק"ו דברים אחרים טבעיים בודאי שלא יפעלו בו.

לפי זה מבאר הנפש החיים את הגמרא בחולין (ז:): המספרת שהיתה אשה אחת שהיתה טורחת לקחת עפר מתחת רגליו של רבי חנינא, וטרחה לעשות זאת באופן שלא יבין מעשיה, וכוונתה היתה להמיתו בכשפים. כאשר הרגיש בכך רבי חנינא אמר לה, תקחי עפר כמה שאת רוצה, כי בין כך מזימתך לא תצליח, שהרי "אין עוד מלבדו".

שואלת הגמרא והרי אמר רבי יוחנן: למה נקרא שמן "כשפים"? משום שכאילו "מכחישין" פמליא של מעלה. שאף על פי שלא גזרו על אדם שימות, הכשפים ממיתין אותו, ואיך הקל בזה רבי חנינא?

מתרצת הגמרא: שונה הוא רבי חנינא שרבים זכותיו, ולכך אין הכשפים מזיקים לו.

מבאר הנפש החיים: ודאי שלא היה מחזיק עצמו ר' חנינא שיש לו הרבה זכויות מתורתו ומעשיו הטובים המרובים, עד שבעבורם היה סמוך לבו שלא ישלוט בו פעולת הכשפים. (הרי אפילו יעקב אבינו אמר קטונתי מכל החסידים ומכל האמת) אבל הענין הוא: כיון שבאמת אין בכחות המרכבה טמאה שום כח מעצמם חלילה, אלא שהוא יתברך קבע כחם למעלה מכחות טבעי הכוכבים ומזלות, כדי שעל ידי זה יהא ביכולתם לעשות פעולות אף גם לשנות סדרי טבעי המזלות. ובלתי יתברך הם אפס ותהו.

ולכן גם רבי חנינא, לא בטח על זכות קדושת תורתו ומעשיו המרובים, רק שידע ושיער בנפשו, שזאת האמונה קבועה בלבו לאמיתה שאין עוד מלבדו יתברך שום כח כלל, והדביק עצמו בקדושת מחשבתו לבעל הכחות כולם, אדון יחיד המלא כל עלמין, ואין כאן שום שליטה ומציאות כח אחר כלל. לכן היה נכון לבו בטוח בזה שלא ישלטו עליו פעולות הכשפים הנמשכים מכחות המרכבה הטמאה. לכן אמר לה, זה לא יעלה בידך, כי אין עוד מלבדו:

וכותב רבי חיים מואלוז'ין את הסגולה הידועה: ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה, להסיר ולבטל מעליו כל דינין ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלוט בו, ולא יעשו שום רושם כלל, כשהאדם קובע בלבו לאמר: הלא ה' הוא האלקים האמתי, ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם וכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט ית"ש, ומבטל בלבו ביטול גמור ואינו משגיח כלל על שום כח ורצון בעולם, ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא. כן יספיק הוא יתברך בידו, שממילא יתבטלו מעליו כל הכחות והרצונות שבעולם, שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל.

ומבואר בנפש החיים, שהבטחון שהיה לרבי חנינא שאמר לאותה מכשפה תקחי עפר כמה שתרצי, ועם כל זאת לא תוכלי לעשות לי שום כישוף, הוא משום שרבי חנינא שעייבד את לבו להקב"ה, שאין עוד מלבדו יתברך שום כח ושליטה ומציאות בעולם, והבורא יתברך הוא האלקים האמתי, והוא בלבד מנהיג העולם ואין לפחד משום כח בעולם, ובזה בטוח הוא שהקב"ה יעשה איתו רק טוב, ולא ישלטו עליו שום דינים וכחות אחרים ולא כשפים.

לפי זה ביאר רבי חיים מוואלוז'ין, מה היה העניין שהיו צריכים ישראל להביט דווקא על נחש הנחושת? אלא על ידי שהסתכלו כלפי מעלה לנחש השרף, והתבוננו בכחו הרע, ועם כל זה בטלוהו מלבם ולא השגיוחו על כחו הנורא, ושעבדו את לבם באמת רק לאביהם שבשמים לבד, היו מתרפאין. והוא אמיתת ענין המתקת כחות הדינים בשרשם. והוא מבואר למבין:

*

והדברים מבוארים בדברי רבינו האור החיים הקדוש על הפסוק שמות (פרק יד פסוק טו) וַיֹּאמֶר יי' אֶל מֹשֶׁה מֶה תַּצְעֵק אֵלַי דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ:

קשה, ולמי יצעק אם לא לה' אלהיו? ובפרט בעת צרה דכתיב: וַיֹּאמֶר קְרָאתִי מִצְרָה לִי אֶל יי' וַיַּעֲנֵנִי (יונה ב' ג) ובתהלים (קי"ח ה) "מִן הַמִּצַּר קְרָאתִי יְהוָה" ואם לצד שהרבה להתפלל, הלא כל עוד שלא נענה בתפילתו מהקב"ה אין לו להרפות מתפילתו?

עוד קשה, שרואים שכן נתקבלה תפלתו של משה שהרי ה' אמר לו וַיֹּאמֶר הָרַם אֶת מִטְּךָ (שמות יד טז) אם כן על מה היה הקובלנות של ה' מה תצעק אלי? עוד קשה מה שאמר "דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ", להיכן יסעו, אם המצרים רודפים אחריהם, והים לפניהם, ואם הכוונה שיסעו רק לאחר שיבקע הים, אם כן היה לו לומר הרם את מטך וגו' ואחר כך יאמר דבר אל בני ישראל וגו'.

מבאר רבינו האור החיים הקדוש: הענין יתבאר על פי דברי חז"ל (שמות רבה פכ"א) שבשעה שעמדו ישראל על הים, היה קטרוג על עם ישראל, שאמרו, הללו עובדי עבודה זרה וגם הללו עובדי עבודה זרה.

ודבר ידוע הוא כי מדת הרחמים בשמים היא מכח המעשים הטובים שעושה האדם למטה, וזה מוסיף כח במדת הרחמים, ולהיפך ב"מ ימעיטו הכח, והנה כשראה הקב"ה כי מדת הדין קטרגה על ישראל ולמרות שהקב"ה חפץ לרחם על ישראל, אבל אין כח ברחמים מחמת הקטרוג שהללו גם עובדי עבודה זרה, לכן אמר הקב"ה למשה תשובה נצחת, "מה תצעק אלי" פירוש: שאין הדבר תלוי בידי, הגם שאני חפץ לעשות נס ולרחם על ישראל, אבל זה לא תלוי בי, כיון שמדת

הדין מקטרגת והיא מונעת מלעשות להם נס, ואין כח ברחמים כנגד מדת הדין המונעת.

לכן אמר לו הקב"ה למשה "דבר אל בני ישראל ויסעו" פירוש: זאת העצה היעוצה איך להגביר את צד החסד והרחמים "דבר אל בני ישראל" שיתעצמו באמונה בכל לבם שיכנסו לתוך הים קודם שיחלק על סמך הבטחון כי אני אעשה להם נס, ובאמצעות זה תתגבר הרחמים.

"ואתה הרים את מטך" פירוש: באמצעות מעשה הטוב, נעשה להם הנס ובקע הים, כי גדול הבטחון והאמונה הזו להכריעם לטובה.

ותמצא שכן היה, והצדיק הראשון הוא נחשון בן עמינדב שנכנס עד גרונו ולא נבקע הים עד שאמר כי באו מים עד נפש, כמאמר ז"ל (סוטה ל"ז). ובוזה נתישבו הכתובים על נכון.

מבואר בדבריו כדברי הנפש החיים, שבקריעת ים סוף היה קטרוג גדול על עם ישראל, מה אלו עובדי עבודה זרה אף אלו עובדי עבודה זרה, ולא היה לעם ישראל מספיק זכויות שיבקע הים, לכן אמר ה' למשה דבר אל בני ישראל ויסעו, שישתמשו בסגולת שאין עוד מלבדו, לקפוץ לים וללכת במסירות נפש עד שהגיעו מים עד נפש ואז במצב כזה שאין שום אפשרות טבעית להצלה, ותולים בטחונם רק בהקב"ה אז תגיע הישועה.

*

כשיעקב חוזר מבית לבן, התורה מספרת על עשו הרשע שבא עם ארבע מאות איש להלחם עם יעקב.

התורה אומרת: וַיֵּרָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ וַיַּחֲזֵק אֶת הָעַם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבְּקָר וְהַגְּמָלִים לְשָׁנֵי מַחְנֹת: הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֶשָׂו כִּי יֵרָא אֲנֹכִי אִתּוֹ פֶּן יָבֹא וְהִפְנִי אִם עַל בְּנֵי: (בראשית לב פסוקים ח יב)

וכשיעקב נפגש עם עשו, התורה אומרת: וַיֵּרָץ עֶשָׂו לִקְרֹאתוֹ וַיַּחְבְּקוּהוּ וַיִּפֹּל עַל צְוָאָרוֹ וַיִּשְׁקֶהוּ וַיִּבְכּוּ: (בראשית לג ד)

ויעקב אומר לעשו (שם פסוק י) ויאמר יעקב אל נא אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך כראת פני אלהים ותרצני:

ולכאורה קשה איך יתכן שעשו הרשע שכל מציאותו זה שנאה ליעקב עד שאמרו חז"ל הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, ולפתע פתאום נכמרו רחמיו עליו באותה שעה ונישקו בכל ליבו?

ביאור הדברים הוא: הנה יעקב אמר לעשו אל נא אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך כראת פני אלהים ותרצני:

ויש להבין מה הביאור "כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלוקים"? אלא שעל פי הנפש החיים הנ"ל שסגולה לאדם שנמצא בסכנה מאויבים, שישריש בעצמו האמונה שאין עוד מלבדו, וגם הרע אין לו כח עצמי משלו אלא יונק את כחו מהבורא יתברך, ואם הרע לא יקבל רשות לא יוכל לעשות לו שום נזק, ובכח דבקות זו לבורא העולם, הרע לא יכול להזיק לו, כיון שיהיה נכפה לחלוטין ע"י כח הטוב.

והענין הוא: שהרע עצמו מה שהוא נמצא בבריאה הוא לעזר לטוב לצורך עמידה בנסיון וכדו', ממילא כשדבק ומאמין בבורא, שזהו כל כח הרע, אזי אין הרע יכול להתפרץ מעבר לתכליתו.

וזה שאמר יעקב לעשו, שאף שעשו הוא כח הס"מ השטן והרע שבבריאה, אבל כל כח הרע הוא מכח בחינת מידת הדין בעולם, שהוא בחינת שם "אלוקים", ועל זה אמר יעקב לעשו, "כי על כן ראיתי פניך כראת פני אלהים ותרצני". היינו: שיעקב דבק באמונתו, שפני עשו אין בהם שום כח שיכול להרע לו, אלא ע"י בחינת פני אלוקים, מידת הדין, ולכך על כרחך תרצני, כיון שבזה בחינת הרע נכפית לתכליתה, שהיא עזר לטוב שבבריאה, על כן ראיתי פניך כפני אלוקים ותרצני.

וממילא נתבטלה כל מציאות שנאת עשו ליעקב, ובאותה שעה נכמרו רחמיו על יעקב.

המלבי"ם מיישב באופן אחר: "וירא יעקב" יעקב אבינו היה בפחד מעשו, ומפני אותו פחד "ויצר לו", היה לו צר משום שהבחין שחסר לו במדת הבטחון, ואין הוא ראוי לנס.

וזה לשון המלבי"ם הנה הבוטח בה' אין לו ליראה מבשר ודם, והיראה מורה, שאין בטחונו כראוי, כמו שכתוב מי אֶת וְתִירָאֵי מֵאֲנוּשׁ יָמוֹת וּמִבְּנֵי אָדָם חֲצִיר יִנָּתֵן: וְתִשָּׁפַח יי' עֶשֶׂךָ (ישעיה נא יב-יג).

בפרט שיעקב היה לו הבטחה מה' ולא היה לו ליראה, וה' אינו עושה נס למעלה מדרך הטבע, רק למי שבוטח עליו בכל לבו.

ואחר שראה יעקב שהוא מתיירא, לכן ויצר לו, שזאת עצמו הצר לו, שמזה דן שאינו ראוי לנסים, שבטחונו בלתי לשם, ועל כן ניסה לעשות הכנות טבעיות, ותכסיסי מלחמה. עכ"ד.

וכן פירש בספר פנים יפות את הפסוק: הֲצִילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֶשׂוּ כִּי יֵרָא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִפְגִּי אִם עַל בְּנֵים (בראשית לב יב)

אמר יעקב: מפני מה אני זקוק להתפלל אליך ולהתחנן אליך שתצילני מיד עשו? משום כי ירא אנכי אותו, כי יש לי פחד ממנו, וזה סימן שאין אני בוטח בלב שלם ואין אני ראוי להצלה.

פעם נזעק רבי יוסף דוב סולווייציק (הבית הלוי) לקול קריאותיו הנואשות של אחד מיהודי עירו בריסק ר' משה רחאב שמו.

הלה הגיע בצעקות נוראות ומבוהלות, ובקשו שיציל את נפשו מידי המשטרה.

זו עורכת עתה פשיטת פתע במרכז החנויות בו שוכנת חנותו, ומחפשת אחר סחורות שחורות, שהחוק הפולני אוסר להחזיקם, השוטרים עוברים במרץ מחנות לחנות עוד מעט קט יעמדו על פתח חנותו, וזו מלאה רחמנא ליצלן סחורה אסורה לרוב, אם אך יצליחו להכנס ולהביט, כבר נגזר דינו למאסר ארוך בן עשרות שנים.

רבי יוסף דוב לא איבד זמן יקר, הוא נטל את היהודי המבוהל אל חדר סמוך, וישב לשנות עמו את הנפש החיים הנ"ל:

ענין גדול וסגולה נפלאה, להסיר ולבטל מעליו כל דינים ורצונות אחרים, שלא יוכלו לשלוט בו, ולא יעשו שום רושם כלל, כשהאדם קובע בלבו לאמר: הלא ה' הוא האלקים האמתי, ואין עוד מלבדו יתברך, שום כח בעולם, וכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט ית"ש, ומבטל בלבו ביטול גמור ואינו משגיח כלל על שום כח ורצון בעולם ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ב"ה, כן יספיק הוא יתברך בידו, שממילא יתבטלו מעליו כל הכחות והרצונות שבעולם שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל, וגם יגזור אומר ויקם לו לפעול ענינים ונסים נפלאים, היפוך סדור כחות הטבעים.

כמחצית השעה ישב והגה עמו בצוותא בדברי הקטע הנ"ל והורה לו לחשוב ולעיין בהם היטב וכך יינצל.

ואז בחלוף כחצי שעה, הגיעה אשתו של ר' משה החנוני ובישרה להם על הישועה ממש, בנס הם ניצלו, שעה שהשוטרים הקפדניים דלגו ועברו על פני חנותם, וכלל לא נכנסו לבדקה וכך היה המעשה.

המקום היה בנוי כמין רחבה גדולה המוקפת בתים מארבע רוחותיה, ובתחתית הבתים חנויות רבות סביב סביב.

השוטרים נכנסו אל הרחבה מאחד הפתחים, עברו מחנות לחנות וערכו חיפושים דקדקניים אחר כל סחורה אסורה, בהגיעם אל חנותו של ר' משה, החליטו לעשות הפסקה ולסעוד את לבם, ולבל ישכחו היכן פסקו מלבדוק, סימנו את חנותו בצבע אדום.

אך הנה כששבו אל עבודתם כעבור חצי שעה, התעורר הספק בלבם אם החנות המסומנת היא האחרונה שנבדקה או

הראשונה להיבדק מעכשיו? לבסוף נמנו ביניהם וגמרו, שזו כנראה כבר נבדקה ועברו לבדוק את הבאה אחריה.

כל אותו זמן, ישב בעל החנות והגה בדברי הנפש החיים הנ"ל וביטל מעליו כל הכוחות והרצונות שבעולם שלא יוכלו לפעול עליו שום דבר רע. (ספר אבי הישיבות עמוד 248 בשם בנו של הבית הלוי, הרב מבריסק)

על סגולתו הנפלאה של הנפש החיים שהשתמש בה רבות הרב מבריסק רבי יצחק זאב סולווייציק זצ"ל (הגרי"ז) מסופר כך:

לאחר פורים תרצ"ט תבע היטלר מפולין שיחזירו לו את 'שלעזיע' ששם היתה העיר 'דאנציג', ועוד עיירות שנלקחו מהם לאחר מלחמת העולם הראשונה, והודיע שאם לא יתנו לו, יפתח במלחמה.

אנגליה וצרפת היו מחויבים בהסכם לפולין, לעמוד לצידה של פולין בשעת מלחמה.

משלחת גדולה של דיפלומטים מאנגליה וצרפת נסעו למוסקבה, לדון עם רוסיה שתעמוד לצידם במלחמה נגד הגרמנים אם הם ילחמו בפולין, כי הדעה אז היתה שאם רוסיה תצטרף לאנגליה וצרפת, לא יעזו הגרמנים לפתוח במלחמה עם פולין.

המשא ומתן נמשך שבועות וחודשים, סיון תמוז ואב ולא ידעו כולם למה הדבר נמשך כל כך הרבה זמן.

ובחודש אלול נודע בהפתעה, כי בכל אותם חודשים, היה 'מולוטוב' שר החוץ הרוסי, נפגש עם שר החוץ הגרמני 'ריבנטרופ', ועשו משא ומתן על הסכם ביניהם, שאם הגרמניים יפתחו במלחמה על פולין, רוסיה לא תתערב ולא יתקפו זה את זה.

וכל השיחות שעשו עם האנגלים והצרפתים היו אחיזת עיניים כדי שהגרמנים ירצו לחתום עמם על הסכם זה שנקרא הסכם ריבנטרופ- מולוטב, (שמותיהם של שרי החוץ)

ובהסכם זה חילקו גרמניה ורוסיה ביניהם את ארץ פולין, שחצי פולין עד נהג הבוג יהיה שייך לרוסיה, והחצי השני יהיה של הגרמנים, ואז כבר היה ברור לכולם שבודאי תהיה מלחמה תוך זמן קצר.

ביום שישי ערש"ק פרשת כי תבוא יז אלול תרצ"ט לפנות בוקר פרצה המלחמה, הגרמנים התחילו לכבוש את פולין, ובכל מקום שנכנסו הגרמנים הפולנים ברחו על נפשם.

כיון שהעיר בריסק היתה קרובה לגבול עם רוסיה, היו כמה שרים ובכירים בממשלת פולין שברחו ברכבם דרך בריסק שהיתה קרובה לגבול הרוסי, ומשנגמר הדלק ברכבם ולא היה היכן לקנות דלק בתקופה ההיא, יצאו מרכבם והשאירו מסמכים חשובים ברכבם והמשיכו לברוח ברגליהם לכיוון גבול רוסיה.

ובאותם הימים עד לראש השנה, כבשו הגרמנים בקלות ובלא מאמץ את כל פולין. לגרמנים היתה הצלחה עצומה והיטלר ימ"ש היה אומר ביום פלוני אוכל ארוחת צהריים בעיר פלונית שבפולין, וביום פלוני אוכל בעיר אחרת שבפולין, וכך היה, שכבש עיר אחרי עיר, עד שכבש את כל פולין.

הגרמנים נכנסו לבריסק בראש השנה, לאחר שהמטירו על העיר אש וגופרית, טילים ופצצות, מפני שבבריסק היו שני מחנות צבא ענקים של הפולנים.

וכשניכנסו הגרמנים היה פחד נורא, כל חייל גרמני יכל להרוג סתם יהודים על לא עוול בכפם, וכל יום היו הורגים כחמשה עשר יהודים. וכך נשארו בבריסק עד יום כיפור, שאז מסרו לרוסים את בריסק וכל חצי פולין שמצד זה על פי ההסכם.

הסכם זה לא החזיק מעמד הרבה זמן, וכבר בקיץ תש"א חזרו בהם הגרמנים מההסכם, וכבשו את כל פולין, גם את החלק שהיה עכשיו ביד הרוסים.

בבריסק באותו הזמן היו כ-ששים אלף משפחות יהודיות ואז כבר באו הגרמנים בגלוי להשמיד את היהודים.

הם חפרו בור עמוק וקראו לכל בני העיר וחייבו אותם לרדת לתוך הבור ולהשאיר בגדיהם בחוץ, ומשנכנסו כולם לבור, עמדו חיילים גרמנים על שפת הבור מלמעלה, וירו על כל אלו שבתוך הבור ומי שפגע בו כדור ונהרג מיד היה מאושר, שהרבה מהם רק נפצעו וכעבור חצי שעה כיסו את הבור בעפר רב, על החיים והמתים שבו, וגויים תושבי המקום סיפרו אח"כ שעד ג' ימים עדיין היתה הקרקע שם נעה ונדה מחמת שרבים נקברו שם חיים.

ואח"כ פתחו הגרמנים את הבור והוציאו את שיני הזהב מהנפטרים ואת בגדי האנשים גנבו ועשו בהם שימוש לצרכם, אחר זמן כבר פעלו באופן מחוכם יותר והמיתו אנשים ע"י תאי הגזים ובדרך זו המיתו בכל יום אלפי אנשים עד שהומתו על ידם ששה מליון יהודים.

הוריו ומשפחתו של רבי אהרן לייב שטיינמן היו גרים בבריסק והיו שכנים של הגרי"ז, ולא נשאר מהם זכר ורבי אהרן לייב שטיינמן ברח לשווייץ. כמו כן משפחתו של הגרי"ז, אשתו וביתו וכמה מבניו נהרגו שם.

והנה דרכו של הרב מבריסק רבי יצחק זאב סולווייציק זצ"ל (הגרי"ז) היה לנסוע לאחר ט' באב למנוחה לקריניץ, והיה רגיל לחזור לפני תחילת אמירת הסליחות, (כמה ימים לפני ראש השנה) ובאותה שנה שפרצה מלחמת העולם השנייה באלול שנת תרצ"ט, נסע לקריניץ, והיא היתה רחוקה מבריסק, ושבוע לפני שפרצה המלחמה הוא תכנן לחזור לבריסק אבל משעת פרוץ המלחמה לא היה לו אפשרות לחזור.

וגם כשכבר העיר היתה בשלטון רוסי מחמת ההסכם ריבינטרופ- מולוטב שעשו, והיה אפשר כבר לחזור לבריסק לא הסכים הגרי"ז לחזור, כי השלטון הרוסי היה זה שלטון של שמד, שנלחמו על כל דבר של יהדות ומה גם, שהיה חשש שיאסרו אותו.

באותה תקופה הרב מבריסק (הגרי"ז) עזב את קריניץ והגיע עד לוורשה.

בתחנת הרכבת בוורשא קרה המעשה הנ"ל. את המעשה הזה הקדים רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל שמעתי מפי דודי רבי זאב ציציץ אשר נודע בדיוקנותו המיוחדת ודקדוקו שלא לשנות בכלום.

באחד הימים פסע הרב מבריסק בתחנת הרכבת שבוורשא עם מזוודה קטנה שהחזיק בידו, בתוכה היו מונחות שלש כותנות ומתחתם שעון זהב.

והנה לפתע קרב אליו חייל גרמני, ותוך שהוא מביט בעיניים חומדות אל המזוודה צעק אל הרב א'גאלד? האם יש במזוודה זהב?

אם היה אומר שיש כאן זהב, זה היה פיקוח נפש ודאי. ליהודים באותה העת היה אסור להחזיק ברשותם זהב כלל, ובלא ספק היה החייל הורגו על אתר, ונוטל את הזהב לעצמו. השיבו הרב בניחותא, לא, אין כאן זהב.

תפס החייל את המזוודה בידי החסונות, פתחה לרווחה, והתחיל לחפש בה זהב, הרים את הכותונת העליונה, הרים את הכותונת השניה שתחתיה, והנה בעוד רגע יניף את השלישית זו שמתחתיה נח השעון, באותה שניה ממש בפתע פתאום, חלפה בסמוך עגלה עמוסה בחיילים גרמנים, ואחד מהם צועק בגרמנית לעבר החייל שמתעסק עם היהודון הזה, בא עמנו... ותוך כדי דיבור הושיט אליו את ידו ומשכו פנימה אל תוך העגלה הנוסעת.

יום אחד בעת שהותו בוורשא, בא לבקרו ר' ישראל משה חיים שפירא ז"ל חתנו של הבית הלוי זצ"ל והחזיק בידו עתון, הרב מבריסק שאל אותו אם יש חדשות בעתון? והלה ענה לו, שאין שום חדש.

אך הרב מבריסק אמר לו שאעפ"כ יתן לידו את העתון, הוא הציץ בעתון ומיד נפלו עיניו על כותרת שבה נכתב שהרוסים נותנים לליטאים את וילנא.

כשראה את זה הרב מבריסק החליט מיד לשים פעמיו לוילנא.

והיו צריכים לנסוע בעגלה לביאלסטוק ומשם ברכבת לוילנא. אבל ליסוע לביאלסטוק ברכבת לא היה שייך, מכיון שהגרמנים הסתובבו ברכבות, וירו בכל מי שהיתה לו חזות יהודית, ולכן היה צריך לארגן קבוצה שיסעו בעגלה.

אופן בריחתו של הרב מבריסק זצ"ל מוורשא לוילנא היה רצוף בניסים.

רצונו היה לצאת מוורשא עד לגבול רוסיה, לעצור חצי ק"מ לפני ביאליסטוק, ושם לעבור את הגבול, אבל לא ידע כיצד אפשר לבצע זאת בפועל, שהיה זה כמעט בלתי אפשרי להגיע עד לשם.

אמנם ברכבת היתה אפשרות לנסוע את המרחק הזה ביום אחד, אבל היתה סכנה ודאית ליהודי לנסוע ברכבת, ורק אלו שלא היה להם זקן ופיאות, ונראו כגויים היו יכולים לנסוע ברכבת כשהם מתחזים לגויים.

וגם לנסוע בעגלה היתה סכנה גדולה מאוד, שכן הדרכים היו מלאות בגרמנים, ואם יתפסו יהודי בעל זקן מיד יהרגוהו, שכל יהודי שהיו תופסים בדרך היו הורגים אותו במיתה משונה.

יהודי אחד ממשפחתו של הרב, תפסוהו הגרמנים בדרך, קשרוהו לזנב של סוס והנהיגו את הסוס במהירות גדולה עד שמת היהודי הנ"ל במיתה משונה רח"ל.

הרב זצ"ל התעניין הרבה איך אפשר לנסוע, ונדע לו שישי שיירות שבורחות לכיוון ההוא, ולבסוף פגש בעוד אנשים שהיו מעונינים לנסוע לביאליסטוק, ונתארגנו ביחד בעגלה גדולה רתומה לשני סוסים שהכילה כחמשה עשר איש והיתה מכוסה מלמעלה בברזנט גדול, ורק במקום מושב העגלון היה פתוח קצת, והרב זצ"ל שהיה אז עם בנו רבי יוסף דוב זצ"ל התיישבו בסוף העגלה.

ובכל העגלה לפניהם, ישבו מגולחי זקן מודרניים שנראו כגויים, באופן שהיה אפשר לגרמנים לטעות ולחשוב שהעגלה מלאה בגויים פולנים, וכך נסעו ג' ימים לכיוון ביאליסטוק.

בימים היו נוסעים, ובלילות היה עוצר, משעה לפני השקיעה בערך משעה שלוש, ועד למחרת כשהאיר היום שזה היה בערך בשעה שבע או שמונה בבוקר.

והוצרכו להיכנס ליער מפני העוצר של הגרמנים בלילה, ולכן הנסיעה נמשכה ג' ימים.

ובנסיעתם ראו בכל מקום שנסעו עיי חרבות מההפצצות שעשו הגרמנים.

באחד הערבים הגיעו לעיר אוסטרובה, וטעו שם בדרך ולא ידע העגלון כיצד לצאת מן העיר, ולא היה יכול לעצור ולשאל כיון שהרחובות היו מלאים בחיילי הצבא הגרמני שהיו להם שם מחנות צבא, והיה זה ממש נס שנסעו הלך ושוב ברחובות מלאים גרמנים, ולא עצרו אותם, ולא היתה אז נפש חיה ברחוב מלבד החיילים וכל הבתים היו סגורים שכן היתה שעת עוצר והם לא ידעו מכך.

ובאורח פלא ראו באחד הרחובות גויה אחת, ושאלו אותה היכן הדרך לצאת מן העיר לכיוון ביאליסטוק? והיא החלה לצעוק, מה אתם עושים כאן בשעות העוצר? הלא החיילים

הזהירו שמי שישהה בחוץ יירו בו... מהרו ומלטו את נפשתיכם והראתה להם את הדרך להימלט מן העיר אוסטרובה והם מיהרו וברחו משם אל יער סמוך לשהות בו בלילה.

אח"כ כשהגיעו לביאליסטוק שמעו שיום קודם לזמן שהיו שם, גירשו אנשי הגסטפו את כל יהודי אוסטרובה, והרגו הרבה מהם והיה זה נס ופלא שלא עצרו אותם ולא פגעו בהם לרעה, וזה היה בזכות סגולת הנפש החיים שקיים אז הרב זצ"ל.

וכך חזרו שוב לדרך לכיוון ביאליסטוק ונסעו כל היום ובערב הגיעו לעיירה בשם יעדווא, והרב זצ"ל לן שם אצל רב העיירה, ולמחרת המשיכו בנסיעה עד לחצי ק"מ סמוך לגבול ששם הוא שטח צבאי האסור לנסוע שם, וירדו כולם והלכו משם רגלי עד הגבול.

הרב זצ"ל ובנו הלכו ביחד עד הגבול, בדרך כלל היו עומדים בגבול שומרים גרמנים ורוסים יחדיו.

ובאותו זמן, היה שם רק השומר הגרמני ועל כן עשה כאוות נפשו והפליא מכותיו ביהודים העוברים.

החייל הגרמני ראה את הרב, והחל לצעוק עליו היכן הנשק שלך? והיכן הכסף שאתה מחביא? וכמה אנשים כבר הרגת? וכו' ואח"כ עשה חיפוש בבגדיו ולא מצא כלום, והיה חשש שמי יודע מה יעשה להם שכן חייל שנטפל ליהודי לא היה פוטר אותו בלא כלום.

אמנם תוך כדי התעסקותו ברב זצ"ל הבחין בנציג הרוסי הקרב ובא, ועל כן נתיירא מלנגוע בו לרעה ושחררו לדרכו.

ואמר להם בגרמנית לוס לוס דהיינו לך... לך... והיה זה פלא ונס גלוי, שהגרמני עצרו ואף בדק בכיסיו ושחררו מלפניו בלא כלום.

לאחר שעברו את הגבול ופגשו עוד יהודים שעברו שם את הגבול, אמרו להם שאותו גרמני שעומד בגבול, הכה כל יהודי שעבר שם מכות רצח, ואילו הרב זצ"ל עבר ולא נגע בו לרעה.

ואז אמר הרב זצ"ל מה שסובב שניצל מידיו של השומר הגרמני, היא הסגולה המבוארת בנפש החיים שכשהאדם קובע בלבו לאמר הלא ה' הוא האלקים ואין עוד מלבדו, וכו' ומחזק מחשבתו בענין זה בלא להסיח דעת הקב"ה מבטל מעליו כל הכוחות והרצונות שבעולם שלא יוכלו לפעול ולשלוט עליו, והיא סגולה בדוקה ומנוסה.

ואמר הרב זצ"ל: שבכל העת שנסעו בדרך, לא הסיח דעתו ממחשבה הנ"ל של ייחוד ה' שאין עוד מלבדו, וזה מה שגרם להם ההצלה מן הגרמנים, וכמה פעמים עברו על יד הגרמנים ולפעמים אפילו עצר בעל העגלה וביקש מהם סיגריה ומ"מ לא הסתכלו הגרמנים מי נמצא בעגלה ונסעו בשלום.

אולם כאן בחציית הגבול הסיח דעתו לרגע ממחשבה זו, ואז מיד תפסו ועצרו החייל הגרמני וניסה להרע לו, אולם אז מיד שב וריכז מחשבתו במחשבה הנ"ל, וע"כ מיד שוב עזבו החייל לנפשו ועבר בשלום ואז המשיך בדרכו לווילנא.

גם לאחר שעברו את החייל הגרמני היו עדיין חייהם בסכנה, כי כשהגיעו אל קו הגבול שבביאליסטוק, היו צריכים להתעכב ולהמתין לשומרי הגבול שאיחרו באותו היום בערך כשעתיים ומחצה, ובכל זמן זה היו נתונים סמוך לגבול, כאשר החיילים הגרמנים יכולים להורגם בכל עת. וכפי שנודע להם אח"כ אירע לא אחת שהחיילים הגרמנים ירו לעבר היהודים שעמדו שם, כך ניצל הרב זצ"ל בניסי ניסים.

לאחר שהגיע לביאליסטוק פנה לתחנה הרכבת כדי שמשם ימשיך בנסיעתו לווילנא, ושם פגש הרב מבריסק אשה אחת שנסעה לבריסק, הרב מסר לה מכתב עבור בני ביתו בבריסק, לספר להם היכן הוא נמצא, ושהוא בדרכו לווילנא ושהבנים הגדולים יבאו אחריו לווילנא, כי מאז שעזב את הבית לאחר ט'

באב לא התקבל ממנו שום מידע, מחמת שנפסקה פעילות הדואר בעקבות המלחמה.

האשה הנ"ל שנסעה לבריסק, הגיע ביום שישי ז' חשוון פרשת לך לך, בשעה 6 בבוקר דפקה בדלת והביאה את האות חיים הראשון לאחר 3 חודשים שלא ידעו מה קרה עם הרב.

במכתב כתב הרב זצ"ל ששני הבנים רבי חיים ורבי משולם דוד יסעו מיד לוילנא, ואילו שאר המשפחה יסעו אח"כ ואכן מיד במוצ"ש פרשת לך לך ח' חשוון יצאו שני האחים לתחנת הרכבת בבריסק לנסוע לוילנא.

לכסוף אחר שהרוסים כבשו את וילנא, החליט הרב לעלות לארץ ישראל.

לאחר סוכות תש"א הגיעה שמועה טובה, למרות שעד אז החמירו הרוסים עם מי שרצה לעזוב את המדינה, משמים שלחו פתאום רוח שיגעון על סטאלין, והחליט שמי שרוצה לעזוב את רוסיה יכול ללכת למדינה אחרת וכל מי שרוצה לעזוב את המדינה ויש בידו סרטיפיקט לארה"ב או ויזה ליפן יכול לקבלת אישור יציאה.

לאחר שהיה לרב מבריסק זצ"ל את הסרטיפיקאט שלו, התעוררה בעיה שכן כל בני המשפחה עד גיל שמונה עשרה היו יכולים לצאת על סמך הסרטיפיקאט שלו, ובנו ר' יוסף דב שהיה מעל גיל י"ח לא היה בכלל האישור שלו, אבל היה לו אישור כניסה ליפן, ונסע לשם דרך מוסקבה ובהיותו במוסקבה שלח לו אביו זצ"ל ויזה לארץ ישראל.

אבל בתו של הרב מבריסק הרבנית ליפשא (אשת רבי מיכל פיינשטיין) היתה מעל גיל שמונה עשרה, ולא יכלה להצטרף על סמך הסרטיפיקאט של הרב, ועל כן השיגו עבורה תעודת לידה מזוייפת, כאילו ליפשא היא תאומה של הבן רבי משולם דוד שהיה מתחת לגיל שמונה עשרה, למרות שהיתה גדולה ממנו בארבע שנים, ובאישור היה כתוב שממשלת ליטא מאשרת, שליפשא היא תאומה של רבי

משולם דוד ואז היתה יכולה שוב להצטרף תחת הסרטיפיקאט של האבא זצ"ל.

והנה באחד הימים הגיע לרב מבריסק זצ"ל דרישה מטעם הנ.ק.וו.ד (המשטרה הרוסית) להתייצב אצלם לחקירה. פעליה של המשטרה הרוסית היה ידוע לכל, שהיו מענים אלפי אנשים ושולחים אותם לסיביר בלא דין וחשבון. ורק לשמע שמה, אנשים היו מפחדים.

סיפר רבי משולם דוד כשכבשו הרוסים את וילנא הקימו בנין גבוה וגדול מאוד ששם היו משרדי הנ.ק.וו.ד וכדי להגיע לביתינו היה צריך לעבור על יד הבנין הזה, אבל אני פחדתי, והייתי מאריך הדרך סביב, ובלבד לא לעבור ליד בית זה, וכן עשו רבים שממש היה מהם פחד נורא.

וכשהגיעה הדרישה לחקירה, היה מובן שזה בעקבות הזיוף של תעודת הלידה, ולא היה כמעט ספק שרצונם להגלותו לסיביר בעקבות מעשה זה.

הרב מבריסק זצ"ל ביקש מר' יעקב ניימן שיתלווה אליו לשם.

ביום המיועד נטל הרב זצ"ל את הטלית ותפילין שלו והלך עמו לשם.

לימים סיפר ר' יעקב ניימן שהוא החל לרעוד משעה שהגיעו לרחובות הסמוכים למשרדיהם, אבל הרב זצ"ל היה אז רגוע ומלא בטחון, רק קרא פרקי תהלים.

כשהגיעו לשם, ישבו במסדרון עד שיקראו להם, ור' יעקב סיפר שהוא היה רועד כולו, אבל הרב זצ"ל היה בשלוה גדולה.

ולאחר מכן קראו להם פנימה, וכשנכנס שאלו הפקיד איך יתכן שרשום בסרטיפיקאט שלו, שליפשא היא תאומה של בן, והרי הנה ב' תעודות הלידה בתעודה של הבת רשום שהיא ניתנה בוורשא, ובתעודה של ר' משולם דוד כתוב

שהתעודה ניתנה בבריסק?. (הרוסים השיגו מאיזה מקום את ב' תעודות הלידה.)

וענה הרב זצ"ל בנחישות ובבטחון, שאינו מבין מה השאלה, אכן שניהם נולדו יחד בוורשא, אלא שלליפשא היה לנו צורך בתעודת לידה שלה כשהיינו בוורשא, והוצאנוה שם, ואילו את התעודה האחרת לא הוצרכנו לה עד לאחר כמה שנים כשעברנו לגור בבריסק ועל כן עשינו אותה בבריסק.

כשמע הפקיד כיצד הוא עונה את התשובה הפשוטה בקור רוח ובלא שום מורא, מיד פטרו לשלום.

וזה היה אחד מניסי ה' ונפלאותיו להצילנו מגיא צלמות, שכן באמת תאריכי הלידה באותם ב' תעודות לידה היו שונים, ואילו היה הפקיד קורא עוד כמה שורות, היה מבין שלא שייך כלל התירוץ, הזה אבל כל מה שתפס את עיניהם היה רק ההבדל במקום הוצאת התעודה שכאן כתוב וורשא וכאן בריסק, ובזה קיבלו את תירוץ הרב זצ"ל וכך הכל בא על מקומו בשלום בנס גמור.

וסיפר הרב שכל אותה העת הוא לא הסיח דעתו ממחשבת אין עוד מלבדו סגולת הנפש החיים.

הרב ובניו נסעו ברכבת מוילנא למוסקבה, ומשם ברכבת לאודסה ומשם לקושטא שבטורקיה ומשם לארץ ישראל, בחודש אדר תש"א הגיעו לארץ.

(סיפר רבי משולם דוד זצ"ל באותו מוצש"ק שנסעו בספינה מאודסה לקושטא שבטורקיה, נסיעה זו בספינה נמשכה כמה ימים.)

בספינה הגישו אוכל לנוסעים, ואחד מעובדי הספינה שהבחין שהרב ובניו אינם אוכלים מהמוגש שם, הפציר בהם מדוע אינם אוכלים? ואמר: שאם יש לנו בעיה עם כשרות האוכל, הוא יביא כלים חדשים ויבשל רק ירקות וכו' ומשהפציר הרבה נענה לו הרב זצ"ל שיבשל עבורנו ירקות בכלים חדשים.

לאחר שהראה לנו שאכן הכלים חדשים, שלח הרב זצ"ל את אחד מבניו שישליך קיסם לתוך האש כדי שלא ייאסר המאכל משום בישול נכרי, וכשעמד לזרוק את הקיסם לאש, נודעק המלצר הנ"ל זה לא בישולי גויים זה בישול ישראל... כשמע הרב את הדבר אמר, שבאמת הוקשה לו כל העת לפשר הדבר איך יתכן שגוי יפציר בנו כ"כ להיטיב לנו, הרי טבע הגוי שאם יש אחד שמסרב לאכול לא

יפציר בו שוב? אך עתה שאני יודע שהנ"ל מזרע אברהם יצחק ויעקב, מתורץ אצלי מדוע ריחם עלינו וביקש טובתינו.)

כמו כן מסופר שבעת שהגיע הרב מבריסק זצ"ל בעודו בחור לגיל גיוס, הוזמן על ידי השלטונות בבריסק לבוא לעמוד לפני וועדת החיול, והיה נתון בסכנה שיחייבוהו בשירות צבאי.

לא קל היה אז לקבל פטור כל שהוא מהצבא, ושירות צבאי פירושו היה סכנה רוחנית וגופנית כאחת.

ביום ההתייצבות המיועד, נסע ר' יצחק זאב עם אביו ר' חיים, מבריסק למטה הצבא הקרוב לעיר, שם היה יותר קל לשחד את הממונים על כך.

במשך כל הנסיעה דיבר ר' חיים עם בנו ר' יצחק זאב על דברי הנפש החיים שיהרהר ויחשוב בהם כל העת ההיא, עד שתחלוף הרעה ויודיעוהו על שחרורו, מובן שהפטור המיוחל ניתן לו כמצופה.

סיפר חתנו של הגרי"ז ר' מיכל פיינשטיין זצ"ל כי פעם נסע חמיו הרב מבריסק זצ"ל בעגלה, ועלה לשם קצין גרמני וביקש מכל הנוסעים שיפרקו מעליהם את התכשיטים, כמובן שבאין פוצה פה ומצפצף הורידו הכל את תכשיטיהם ומסרום לו, תוך שהם מקוים שאף אם יאבד הממון, לכל הפחות לא יאונה כל רע להם בעצמם.

והנה הרב מבריסק זצ"ל ישב בסוף שורה השניה בעגלה, כשכולו אחוז שרעפים שקוע במחשבות של אמונה ובטחון, ולא חנן את אותו קצין אפילו במבט אחד.

הקצין התקדם פנימה, והגיע אל הרב זצ"ל וגם אז לא הביט בו הרב זצ"ל כלל. הקצין רק העיף בו מבט ומיד זרק את כל התכשיטים על הריצפה וברח מהמקום, תוך שהוא צועק זהו אדם קדוש.

בספר עשרה נסיונות (עמוד עג) מסופר על אחד מיקירי קרתא שסיפר בהקשר לכך סיפור מופלא.

וכך מספר האברך, נסעתי עם רעייתי ללידה, כיון שכל הלידות עד עתה עברו ללא כל בעיה לא התרגשתי במיוחד, והנה גם הפעם עוברת הלידה על הצד היותר הטוב, ולאחר שבישרוני על לידת בני, חשבתי ללכת הביתה.

לפתע יוצא הרופא ומודיע לי בקול רועד שנתגלתה בעיה חמורה מאוד אצל היולדת, ויש להעבירה מיד לחדר הניתוחים. ובדרך אגב הכין אותי לגרוע ביותר.

מטבעי ממשיך האברך לספר, אני בעל בטחון חזק, במקרי לחץ אחרים שאירעו לי בחיי, ידעתי להשתלט על עצמי יפה יפה, תוך שאני מתחזק ואף מחזק אחרים.

אודה ולא אבוש, הפעם משום מה, הייתי נבוך מעט, היות שהמקרה היה חמור במיוחד, ורעייתי הייתה נתונה בסכנת חיים.

האשה הוכנסה לחדר הניתוח, והבעל נשלח מידי פעם להביא מנות דם, ועוד מנות, ועוד מנות, עד שליבו התפלץ מרוב פחד ואימה, כך במשך שעה ומחצה עד שעתיים.

באחד הפעמים שנשלחתי לבנק הדם להביא מנות נוספות, עלתה בזכרוני הסגולה של ר' חיים מוולוז'ין, והתחזקתי מאוד מאוד באין עוד מלבדו, קיבלתי על עצמי בקבלה גמורה את הידיעה שה' הוא האלוקים לבדו, ורק בידו כל הכוחות והרצונות, ואין ביד מי להזיק או להיטיב לי או לרעייתי, והכל בידו יתברך.

כך חזרתי על האמת הזאת כמה פעמים, וקבעתי את הרעיון עמוק בתוך ליבי.

והנה כשהגעתי מבנק הדם ומנות הדם בידי, עומדים הרופאים בפתח חדר הניתוחים, פניהם קורנות, ובפיהם בשורה: דע לך שאין לנו כל מושג איך הצלחנו להתגבר על

הבעיה החמורה שנתגלתה אצל היולדת, אך בניסי ניסים חלפה הסכנה כליל בלא להשאיר עקבות.

בתיקה של היולדת נציין שמדובר בנס רפואי, לנו אין הסבר למה שאירע, קיבלת אשה במתנה, עכשיו כבר לא יכולתי לעצור, ביד שטף הדמעות שזלגו מעיני ללא הפוגה, אפילו הרופאים התפלאו על ההתפרצות שלי, שכן עד עתה החזקתי את עצמי באופן מעורר התפעלות, ודווקא כשמבשרים לי שהכל הסתדר אני מתפרץ?

ברי לי שאם הרופאים היו יודעים את הסוד הגדול, גם בהם היתה אוחזת התרגשות רבה.

האברך המשיך בסיפורו, כמה ימים לאחר הלידה, נוכחתי פעם נוספת באמיתות הסגולה הזו.

הילד חלה בצהבת חזקה ביותר, והרופאים טענו שצריך להחליף לו את הדם, למרות שאין סכנה בדבר, ומעשים אלה אצל רופאים הם דבר יום ביומו ברור שעדיף להימנע מכך.

החלטת הרופאים היתה שאם בתוך שעה לא יחול שיפור במצב, יבצעו את החלפת הדם.

שוב פרשתי לחדר צדדי והתחזקתי באין עוד מלבדו, לאחר עשר דקות יצאתי מהחדר והלכתי לברר מה המצב, והנה התמונה חוזרת על עצמה, הרופאים ממתינים לי בפתח חדר התינוקות, ובפיהם בשורה מרנינה, לפני כמה דקות החלה הצהבת ליסוג באופן משמעותי, עוד לא קרא לנו כדבר הזה.

עצתי לכל חברי מסיים האברך, שיחזיקו בכיסם העתק מדברי הגר"ח מוולוז'ין ויעיינו בהם בכל פעם, ובפרט בעת צרה ומצוקה שלא תבוא על אף אחד מעם ישראל עכ"ד

לעשות מעשים שהבטחון בה' יהיה 100%

והנה במשנה הנ"ל כתוב וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וַיְגַבֵּר יִשְׂרָאֵל וְגו' (שמות יז), וכי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה או שׁוֹבְרוֹת מִלְחָמָה. אֲלֵא לֹא לֹא לֹא לֹא, כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְסַתְּפִלִים כְּלָפֵי מַעֲלָה וּמִשְׁעַבְדֵי אֶת לֶבָם לְאֲבֵיהֶם שֶׁבְשָׂמִים הָיוּ מִתְגַּבְּרִים. וְאִם לֹא, הָיוּ נֹפְלִין.

הדבר תמוה, כי נמצא ששמשו ידיו של משה כאמלתרא (קורת עץ שנמצאת במקום גובה כדי למשוך את העין עירובין ג') כמנורות מהבהבים למשוך את עיניהם של ישראל כלפי מעלה.

ולכאורה כל עפיפון צבעוני או הליקופטר משמיע קול היה עושה זאת ביתר שאת, האם זו הסיבה שכך עמד משה במלחמת עמלק?

כותב הרב גולדוסר שמעתי דבר נאה ומתקבל מהרב מנחם אקרמן שליט"א

באותה משנה בה מדובר על הנחש שרף, מדובר על ידיו של משה ובאותו סגנון ממש, אם כן נראה שכמו בעניין הנחש היתה מטרתו לשלול את כוחו של הנחש שלא הנחש ממית, הוא הדין גם בענין ידיו של משה המכוון היה לשלול את יחוס הכח לידיו של משה, ולמטה האלהים אשר בידו, ונבאר:

החטא אשר בעונשו בא עמלק, קרוי בתורה על ריב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתָּם אֶת יְיָ לְאֹמֵר הַיֵּשׁ יְיָ בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין: וַיְבֹא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפְיָדָם: (שמות יז ז-ח) והיינו שהיה חסר להם בהכרה של אין עוד מלבדו.

ואיתא במדרש: על מה שאמר הקב"ה למשה: וּמִטָּף אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאֵר קַח בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ. וְהִכִּיתָ בְּצוּר וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וְשָׁתָה הָעָם (שמות יז ה-ו) שבמטה הזה שהכית את היאור תוציא על ידו מים, כדי שלא יאמרו ישראל, שהמטה הזה כוחו יפה רק לפורענות.

לפי זה יש לפרש: שמאז שהוציא משה מים על ידי המטה יאמרו ישראל הרי אף לטובה הוא מוכן, אך עדיין יתלו את הכח במשה ובמטה, לכן אמר הקב"ה למשה לעלות על הגבעה ולפשוט את ידיו

כלפי מעלה, בתנועה המורה על אזלת יד, כדרך המנוצחים במלחמה שמרימים את ידיהם לאות כניעה.

ואמר לו הקב"ה לקחת את מטה האלהים בידו, אף שלא שמש המטה למאומה, כדי שידי משה והמטה בידו, לא יעשו מאומה, אלא יביעו אזלת יד וחדלון, או ישעבדו ישראל את לבם לאביהם שבשמים בלבד, לא למשה ולא למטה אלא לה' לבדו, ואז לא יוכל שום כח ושום עמלק להרע להם, כמ"ש נפש החיים הנ"ל ואכן היו נוצחין.

ונראה שזה מבואר במדרש רבה (סוף פר' בשלח) וז"ל: ומטה האלהים בידו, פשעשה בו אהרן נסים, נקרא על שמו, שנאמר (שמות ז, יב): מטה אהרן, ובזמן שעשיתי אני בו נסים, נקרא על שמי. ובזמן שהקדוש ברוך הוא עושה נסים, נקרא על שמו, שנאמר: ומטה האלהים. עכ"ל.

כמדומה שזו כוונתו, הפעם ברור הדבר, שהקב"ה הוא העושה בו נסים, ודפח"ח. (מי זהב בשלח הרב גולדוסר).

*

ויש להביא בנותן טעם את מה שכתב הרמב"ן (פסוק ט) שידוע מדרכי הרפואות, שכל נשוכי בעלי הארס יסתכנו בראותם אותם, או בראות דמותם, עד כי נשוכי הכלב השוטה וכן שאר הבהמות השוטות אם יביטו במים יראה להם שם בבואת הכלב או המזיק וימותו, כמו שכתוב בספרי הרפואות ומוזכר בגמרא במסכת יומא (פד.).

וכן ישמרו אותם הרופאים מהזכיר בפניהם שם הנושך, שלא יזכרו אותם כלל כי נפשם תדבק במחשבה ההיא ולא תפרד ממנה כלל עד שתמית אותם. וכבר הזכירו דבר מנוסה מפלאות התולדה, כי נשוך הכלב השוטה אחרי שנשתטה בחליו, אם יקובל השתן שלו בכלי זכוכית יראה בשתן דמות גורי כלבים קטנים, ואם תעביר המים במטלית ותסננם לא תמצא בהם שום רושם כלל, וכשתחזירם לכלי הזכוכית וישתהו שם כשעה תחזור ותראה שם גורי הכלבים מתוארים, וזה אמת הוא בפלאי כחות הנפש.

וכשיהיה כל זה כך, ראוי היה לישראל נשוכי הנחשים השרפים שלא יראו נחש ולא יזכרו ולא יעלו על לב כלל, וצוה הקדוש ברוך הוא למשה לעשות להם דמות שרף, הוא הממית אותם. וידוע כי הנחשים השרפים אדומי העינים רחבי הראש שגופם כעין הנחשת בצוארם, ולכן לא מצא משה לקיים מצותו בשרף בלתי שיעשה נחש נחשת כי הוא דמות נחש שרף, ואם יעשנו מדבר אחר היה דמות נחש ולא דמות שרף.

ומה שאמרו מן הלשון הנופל על הלשון, כי הזכרת השם בלבד תזיק. והכלל, כי צוה השם שיתרפאו במזיק הממית בטבע ועשו דמותו ושמו, וכשיהיה האדם מביט בכוונה אל נחש הנחשת שהוא כעין המזיק לגמרי, היה חי, להודיעם כי השם ממית ומחיה:

מבואר ברמב"ן: שההסתכלות על הנחש מסכונת היא לאלו שנשכו על ידו, ועם כל זה צוה ה' שיסתכלו עליו, ולנאמר לעיל, כדי לתלות בטחונם רק בהקב"ה לבדו, שאין עוד מלבדו.

*

בספר קול דוד לרבי דוד פתחיה ווינשטוק הי"ד (נהרג בשואה באלול תרצ"ט במחנה בוכנלווד) כתב ביאור יפה:

על פי מה שכתב בביאור מרכבת המשנה על המכילתא, על מה שנאמר שם במכילתא (פרשת בא פרשה י"ג) שכשיצאו ישראל ממצרים הכסות היתה חביבה על ישראל יותר מכסף וזהב, שהרי בברית בין הבתרים השם יתברך מבטיח למשה וְשִׂאֵלָה אִשָּׁה מְשַׁכְּנָתָה וּמִגֵּרַת בֵּיתָהּ כְּלֵי כֶסֶף וְכֵלֵי זָהָב וּשְׁמֹלֶת עַל בְּנֵיכֶם וְעַל בְּנֹתֵיכֶם וְנִצַּלְתֶּם אֶת מִצְרַיִם: (שמות ג כב) ההבטחה היתה על כְּלֵי כֶסֶף וְכֵלֵי זָהָב וּשְׁמֹלֶת אבל לא ציווי.

ובציווי השם יתברך למשה נאמר דְּבַר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׁאָלוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רֵעוּתָהּ כְּלֵי כֶסֶף וְכֵלֵי זָהָב: (שמות יא ב) כאן לא מוזכר שמלות.

ואחר כך נאמר ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלת: (שמות יב לה) כאן ששאלו בפועל, כן מזכר ששאלו גם שמלות.

וצריך ביאור מדוע בציווי ה' (שמות יא ב) לא מזכר שמלות רק כסף וזהב? מדוע הוצרך השם יתברך לזרזם על הכסף והזהב ולא על הבגדים?

על כך כותב המכילתא שמכאן רואים שהכסות היתה חביבה על ישראל יותר מכסף וזהב, ולכן לא היה צורך לצוותם ולזרזם על כך, כי בגדים ודאי ישאלו מהמצרים כי הכסות היתה חביבה עליהם, ורק על הכסף והזהב היה צורך לזרזם שישאלו ממצרים.

וכתב שם המרכבת המשנה שצריך ביאור באמת, מדוע באמת הכסות היתה חביבה עליהם ביותר?

וביאר במרכבת המשנה יראה לפענ"ד רמז מכוון עם מה שמצאתי בספר חסד לאברהם (הועתק בילקוט ראובני פרשת מקץ) וזה לשונו, דע: שיש סגולה נפלאה בלבישת בגדי פשתן, שהלובש בגדי פשתן אינו שולט בו שום עין הרע, ולא שום מיני כישוף. ופרעה השיג בחכמתו, סגולות בגדים אלו, והיה לבוש בגדי פשתן, ועל כן כל החרטומים לא היו יכולין לשלוט בו ברוב הכישוף.

וגם יוסף השיג סוד זה, על כן היה לבוש בגדי שש, (פשתן) ופרעה הרשע שם רביד הזהב על צוארו, שסגולת הזהב לבטל כח לבישת בגדי פשתן עכ"ל בקצרה.

היוצא מזה: שהמצריים שהיו משוקעים בכשפים, שתשעה חלקים כשפים נטלו מצרים, גם המה בודאי התאזרו בשמירה זו ללבוש בגדי פשתן, ולכך בהבטחה ראשונה מאתו יתברך נאמר: וישאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב ושמלת ושמלתם על בניכם ועל בנותיכם, ירצה שכלי זהב ושמלות ישימו על בניהם, אף שכלי זהב מבטלים סגולת השמלות, "אין עוד מלבדו" כתיב, שאין לכם להתיירא מכישופיהם.

אבל ישראל לא רצו לסמוך על הנס, על כן הכסות היתה חביבה עליהם יותר מכלי כסף וכלי זהב דייקא, כי השמלות מהפשתן מבטלות את הכשפים, וסגולות הזהב מבטלות את כח סגולת השמלות, לכן ישראל העדיפו את השמלות על הזהב, וזהו רמז מכוון לפענ"ד עכת"ד המרכבת המשנה.

ועל פי זה כתב בספר קול דודי: יובן היטב כוונת הכתוב "וַיִּצְיֵאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בְּשִׁבְטֵי כוֹשֵׁל" (תהלים קה לז) "וַיִּצְיֵאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב" ועל ידי זה נמצא, שהיו יכולים לשלוט המצרים בכישופיהם על ישראל שהרי בכל מיני הכישוף המצריים היו משוקעים בזה, ועל כל זאת "וַאֲיֵן בְּשִׁבְטֵי כוֹשֵׁל" פירוש שלא נכשל אחד מישראל בכשופיהם הרבים, כי "אין עוד מלבדו" כתיב וכנ"ל.

ובזה יובן מה שאמר וַאֲיֵן בְּשִׁבְטֵי כוֹשֵׁל "בשבטיו" כי רומז לנו מה הטעם שלא שלט בהם שום כישוף, לפי שהם נקראים "שבטי י"ה" המשגיה עליהם תמיד, ומבטל מישראל כל מיני כישוף, כי אין עוד מלבדו כתיב ואתי שפיר ודו"ק.

*

במגילת אסתר כתוב: שאסתר שלחה להשיב למרדכי "לֶךְ פָּנוֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאֵל תֹּאכְלוּ וְאֵל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וַיּוֹם גַּם אֲנִי וַנְּעַרְתִּי אֲצוּם כֵּן וּבְכֵן אָבּוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כִדָּת וְכֹאֲשֶׁר אֲבַדְתִּי אֲבַדְתִּי." (אסתר ד טז)

יש להבין, מה ראתה אסתר צורך, להודיע למרדכי שגם היא תצום?

והנה האבן עזרא כתב וז"ל: והנה אסתר בטחה באלהיה על כן התענתה, ולא בטחה ביופיה, כי פני המתענה תשתננה אף כי יום השלישי: עכ"ל.

וביאור הדברים כתב בספר דרכי מוסר (עמ' שח) בשם רבי יוסף רוזובסקי זצ"ל (ידוע בשער בת רבים האהבה והרעות ששררו בין האחים רבי יוסף ורבי שמואל רוזובסקי זצ"ל סיפרה הרבנית רוזובסקי. זכורני שרבי שמואל בא לבקרנו, ומיד התפתח ויכוח תורני בינו לבין רבי יוסף, והיה קולם הולך ומתחזק ומתגבר, עד שהדי הצעקות פרצו את קירות הבית והגיעו עד לרשות הרבים. מעשה היה ובעת ביקור שכזה, שהה אדם בבית הדין הסמוך לביתנו

למשמע קולות המריבה נחלץ חושים לביתינו, סבור היה שפרצה כאן תגרה וביקש להפריד בין הניצים, ולא השכיל הלה להבין כי שני הניצים אוהבים הם איש את רעהו אהבת נפש.

כי אסתר חששה שמא בטחונה בה' לא יהיה שלם, כי היא עלולה לסמוך ולבטוח על חינה ויופיה וגם בה', לכן צמה, להכחיש את יופיה, ובכך יהיה כל בטחונה רק בה' לבדו, שזוהי מדת הבטחון, ומשום כך, מצאה לנכון להודיע למרדכי שגם היא צמה, בכדי שגם תשובתם ובטחונם בה' יהיה שלם, ולא יסמכו עליה שיש לנו אחות בבית המלך, והיא תשפיע על אחשוורוש בחינה ויופיה, כי היות שגם היא צמה ובוטחת רק בה' לבדו.

רעיון זה עובר כחוט השני בדבריה ותפילתה של אסתר כתוב: (אסתר ה א) "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מְלָכוֹת וַתַּעֲמֵד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית" ואמרו חז"ל "וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מְלָכוֹת" לבשה רוח הקודש, אבל כשהגיעה לחצר הפנימית שהוא בית הצלמים נסתלקה הימנה שכינה, אמרה: "אֵלֵי אֵלֵי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי" והוא בפרק כ"ב בתהילים לַמְּנַצֵּחַ עַל אֵילַת הַשָּׁחַר מְזִמּוֹר לְדָוִד: אסתר נקראת אילת השחר כדאיתא ביומא כ"ט.

ואמרו בגמרא דאסתר אמרה: שמא על שקראתיו להמן כלב נסתלקה ממני שכינה שנאמר (שם כא) הַצִּילָה מִחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כָּלֵב יַחֲדָתִי: חזרה וקראתו אריה (שם כב) שנאמר: הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיָה.

ולכאורה מהו החטא שקראתו כלב?

אלא ביאור הדברים הוא: שאסתר חששה אולי הקב"ה בוחן לבבות מצאה שבפנימות הלב עדיין בוטחת היא על עצמה בשיתוף בטחון בה', וראיה לדבר שקראתיו כלב, כי הבא להילחם עם כלב בוטח על כוחו הוא, וגם בוטח בה', ולכן אמרה תיכף "הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיָה" דהבא להילחם עם אריה יודע שאין לו מה לסמוך על כחו, כי אם רק בה' והתפללה תיכף ואמרה: בָּךְ בְּטַחוֹ אֲבִיתִנוּ וְגו'. אֵלֶיךָ זָעָקוּ וְנִמְלָטוּ וְגו' וְאַנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ וְגו' ביטול היש ובטחון רק בה'.

כוחות הכיטוף והמזלות בטלים לבוטה בה'

אמרו בגמרא (ברכות יב:) אמר רבי אבהו בן זוטרתא אמר רבי יהודה בר זבידא: בקשו חכמים לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, ומפני מה לא קבעוה – משום טורח צבור. מאי טעמא? אמר רבי יוסי בר אבין: משום דכתוב בה הפסוק: פָּרַע שָׁכַב כְּאֲרֵי וּכְלָבִיא מִי יִקְמָנוּ.

אומר הבאר משה האדמו"ר מאזורוב צריך להבין האם בגלל שנאמר בה כרע שכב כארי שהוא רמז בלבד, כבר ביקשו לקבעה בקריאת שמע?

אלא שפרשה זו היא יסודית לכל הדורות, ומקומה בקריאת שמע בייחוד, משום שביטול כח הכשפים והקטרוגים הוא בהכרה אמיתית שאין עוד מלבדו, כמ"ש בחולין שם, באותה מכשפה שרצתה לעשות כיטוף לר' חנינא ולא יכלה משום שאמר לה לא מסתייעא מילתיך אין עוד מלבדו כתיב. כלומר האדם הזה שהוא שלם באמונתו שאין עוד מלבדו אין לו מה לירא ממכשפים, שכל כחם הוא רק במי שאינו בשלימות בזה, ולגביו ניתן להם האפשרות להכחיש פמליא של מעלה, אבל מי שתקיף ואמיץ באמונתו, שאין עוד מלבדו, הרי לגביו אין כל כח לכשפים ובטלים הם מפניו.

וזהו עומק משמעות קביעת פרשת בלק בקריאת שמע, לחזק האמונה, יתר על כן אותו פסוק "כרע שכב כארי" נדרש בחז"ל (במדבר רבה פ"כ) הנ"ל שהמזיקים מלחשים אחריהם ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

וזהו המדרש: הן הן עם פלביא יקום (במדבר כג, כד), אין אמה בעולם פיוצא בהם, הרי הן ישנים מן התורה ומן המצוות ועומדין משנתן פאריות וחוטפין קריאת שמע וממליכין להקדוש ברוך הוא, ונעשין פאריות ומפליגין לדרך ארץ, למשא ומתן, אם נתקל אחד מהם בכלם או אם מחבלין באין לגע באחד מהן, ממליך להקדוש ברוך הוא (במדבר כג, כד): לא ישכב עד יאכל טרף, פשהוא אומר (דברים ו, ד): ה' אחד, נאכלין המחבלין מפניו ומלחשין אחרי: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ובורחין.

והיינו הודאת בעל דין מפיהם עצמם, שמלכותו בכל משלה, ואילו הם בטלים ומבוטלים כעפרא דארעא וכחרס הנשבר. ולפיכך שפיר מתאימה הפרשה לקריאת שמע שהיא הכרות האמונה השלימה והטהורה בייחודו ואחדותו יתברך.

בירושלמי (שבת פרק ו' הל' ט') מספר רבי חונה, מעשה היה, בגר אחד שהיה בעברו אסטרוולוג (חווה בכוכבים) פעם אחת רצה לצאת לדרך, וראה שלפי המזל והכוכבים זו סכנה לצאת לדרך, והחליט לא לצאת.

אך לאחר מכן נמלך בדעתו ואמר: האם התגיירתי ודבקתי באומה הקדושה הזאת, בשביל להמשיך להאמין בדברים הללו? הרי עלי להיות פרוש מדברים כאלה, דכתיב: כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל מַעֲנָנִים וְאֶל קַסְמִים יִשְׁמְעוּ וְאַתָּה לֹא כֵן נִתֵּן לְךָ יי' אֱלֹהֶיךָ (דברים י"ח י"ד).

למרות הסכנה, אמר הגר, אני יצא לדרך, ואשים מבטחי בבורא עולם, שלא יאונה לי כל רע. ואין לי שום פחד מאותות השמים השייכים לאומות העולם.

כמו שכתוב: כֹּה אָמַר יי' אֶל הַרְף הַגּוֹיִם אֶל תִּלְמְדוּ וּמֵאֲתוֹת הַשָּׁמַיִם אֶל תִּתְחַתּוּ כִּי יִחַתּוּ הַגּוֹיִם מִהֶמָּה: (ירמיה י ב) מאמין אני רק בה' ואין לי ממה לפחד

והנה בדרך הגיע למקום מסוכן שהיה שם חיה רעה שבאה עליו לטורפו, והוצרך ליתן את חמורו לטרף החיה הרעה כדי להציל עצמו. והיה אומר רבי חונה: מה גרם לו שיבוא לידי סכנה, זה מפני שלפני שיצא לדרך הרהר שמא סכנה לצאת מחמת המזלות. ומה גרם לו להינצל אחר כך, מפני שלבסוף בטח בבוראו.

כי האמונה הקדושה היא למעלה מכל המזלות, כמובא על הפסוק וַיֹּצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הִבֵּט נָא הַשָּׁמַיְמָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ (בראשית טו ה)

ומפרש רש"י הוציאו מחללו של עולם והגביהו למעלה מן הכוכבים למעלה מן המזלות היינו שהוא יאיר בכוכבים (ספר לשון הארה) ולא

שהכוכבים יאירו בו, ויאמר לו כה יהיה זרעך היינו שגם זרעך יהיה להם את הכח הזה.

במדרש תנחומא (פרשת שופטים י) מסופר: מעשה בגר אחד שהיה מבצרה, אמר, כשהייתי נכרי, הייתי שואל בעבודה זרה. עכשו נעשיתי ישראל ואסור לי. מה עשה. חבש את חמורו והלך במדינה ולא שאל בעבודה זרה. נכנס במדינה והיה הפינסור שלה עומד בפתח המדינה. עם שהוא נכנס, ראה אותם, מיד נתירא. ירד מן החמור וברח החמור.

ירדו אותן שהיו עומדין שם והוא מתירא מהם, וזקפו אותו ומסמכין אותו. והיו אומרים הזקן הזה נפל. מיד הוליכו אותו אצל חמורו. ונכנס בשלום ויצא בשלום.

מי גרם לו. על שתפס את התורה. הוי, פי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעננים ואל קסמים ישמעו, ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך.

מעשה היה ברבי ינאי ורבי יוחנן שהיו יושבין על פילי של טבריה, והיו שם שני אסטרוולוגין, ראו שם שני יהודים יוצאין למלאכתן. אמרו אותן שני אסטרוולוגין, אותן שני האנשים יוצאין ואינן נכנסין, אלא הנחש שורפן.

שמעו רבי ינאי ורבי יוחנן. מה עשו. ישבו על פתח המדינה לידע אם נכנסין הן אותן שני האנשים למלאכתן, ונכנסו. וראו אותן רבי ינאי ורבי יוחנן. אמרו לאסטרוולוגין, לא אמרתם ששני האנשים הללו יוצאין ואינן נכנסין, שהנחש שורפן אמרו להן, הן. אמרו להן, הרי יצאו בשלום ונכנסו בשלום.

היו האסטרוולוגין מביטין בהם. אמרו להן, אמרו לנו, מה עשיתם ביום הזה. אמרו להם, לא עשינו דבר, אלא כשם שהיינו למודין לעשות, קרינו את שמע והתפללנו.

אמרו להם, יהודים אתם, אין דברי האסטרוולוגין מתקיימים בכם, שאתם יהודים. הוי, ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך.

איתא בגמרא (ברכות ז.) על הפסוק "וְיֵאל זַעַם בְּכָל יוֹם": (תהילים ז (ב). שואלת הגמרא וכמה זמן נמשך זעמו? אמר רבי אבין, כשיעור זמן אמירת המילה "רגע".

ומנין לנו ששיעור זעמו הוא רגע? שנאמר פִּי רָגַע בְּאִפּוֹ חַיִּים בְּרָצוֹנוֹ (תהילים ל ו) מכאן שהאף נמשך 'רגע'. או שנלמד מהפסוק נלמד מהכא "חֲבִי כְמַעַט רָגַע עַד יַעֲבֹר זַעַם" (ישעיה כו כ) התחבאי זמן מועט כרגע עד יעבור זעם. הרי שהזעם הוא רגע.

שואלת הגמרא: מתי היא השעה שהקדוש ברוך הוא כועס? אמר אב״י: בתוך שלש שעות ראשונות של היום, כאשר הכרבולת של התרנגול מלבינה, והתרנגול עומד על רגל אחת.

שואלת הגמרא: והרי מצב זה מצוי גם בכל שעה משעות היום, שלפעמים צבע הכרבולת מלבין, והתרנגול עומד כך על רגל אחת?

משיבה הגמרא: בכל שעות היום אם אירע שהכרבולת מלבינה נשורות בה כמו שורות אדומות, ואילו באותה שעה היא מלבינה כולה, ואין בה שורות אדומות.

מעשה באחד שהיה גר בשכנותו של רבי יהושע בן לוי, והיה מצער הרבה את רבי יהושע בן לוי בשאלות מפסוקים שמוכח מהם כביכול כדעת הצדוקים.

יום אחד נטל רבי יהושע בן לוי תרנגול, והעמידו בין רגלי המיטה, והביט עליו, כי סבר שיוכל להבחין על פי הסימנים בתרנגול מהי השעה שהקב"ה כועס, וכאשר תגיע השעה שהקב"ה כועס, אקלל את הצדוקי הזה, אך לבסוף, באותה שעה נרדם רבי יהושע בן לוי.

אמר רבי יהושע בן לוי: מכך שנרדמתי משמע שאין זה דרך ארץ לעשות כן כלומר: שאין זה מעשה הולם, שהרי כתוב "וְרַחֲמֵיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו" (תהילים קמה ט), ו"כל" כולל גם את הרשעים, וכן כתוב "גַּם עֲנוּשׁ לְצַדִּיק לֹא טוֹב" (משלי יז כו) שאין זה טוב ונכון שצדיק יעניש, ויהא אדם נענש בשבילו.

אומרת הגמרא: אין כל בריה יכולה לכוין אותה שעה שהקב"ה זועם, חוץ מבלעם הרשע, שכתוב עליו "וַיִּדַע דַּעַת עֲלִיוֹן". (במדבר כד טז) ויש לשאול: הרי אפילו דעת בהמתו לא ידע, שהרי היכה אותה ג' פעמים אז איך ידע דעת עליון? אלא, מלמד שהיה יודע לכוון אותה שעה שהקב"ה כועס בה, ועל כך נאמר שהיה "יודע דעת עליון".

ולכן אמר הנביא מיכה לישראל עָמִי זָכַר נָא מָה יַעֲזֵב בְּלֶקַּח מִלֶּךְ מֵאֵב וּמָה עָנָה אֹתוֹ בְּלָעָם בֶּן בְּעוֹר מִן הַשָּׁשִׁים עַד הַגְּלָגָל לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת יי': (מיכה ו ה).

ומה הכוונה "למען דעת צדקות ה"? אמר רבי אלעזר: אמר להם הקב"ה לישראל: דעו כמה צדקות עשיתי עמכם, שלא כעסתי בימי בלעם הרשע, שאלמלי כעסתי לא נשתייר משונאיהם של ישראל (דהיינו מישראל) שריד ופליט.

וזה מה שאמר בלעם לבלק "מָה אָקֵב לֹא קִבָּה אֵל וּמָה אֲזַעֵם לֹא זַעֵם יי'" (במדבר כג ח) מלמד הכתוב שכל אותן הימים לא זעם ה'.

הנה רואים שבלעם ידע לכוון בדיוק את השעה שה' כועס ולקלל את ישראל, שואלים בתוס' (ברכות ז. ד"ה שאלמלי) מה הוא יכול כבר להגיד בחצי שניה, תירוץ א' אמרו שיכל לומר את המילה "כלם". עוד תירוץ אמרו שם שברגע שהתחיל לקלל באותו הזמן, יכול לגמור את קללתו אפילו אם נמשכה לאחר הזמן הזה.

והנה נתאר לעצמינו שבלעם פוגש יהודי בדיוק בשעה הזאת, ומקלל אותו, האם יש לו סיכוי להינצל?

כתב בספר אמרי נועם שבכתוב "אין עוד מלבדו" ישנם אותיות בלע"ם וכן אותיות "אין וד דו" שהם בגימטריה א"ף. לרמוז שאע"פ שיכל בלעם לכוין את הרגע באפ"ו, אבל מי שאוחז במדת אין עוד מלבדו, אז הקב"ה הופך את הקללה לברכה ומהמילה "כלם" נהפך ל-"מלך".

את הסיפור הבא סיפר המשגיח רבי דן סגל שליט"א.

רב נכבד מהעיר תוניס, היה מהלך בדרך בחברת שניים מתלמידיו, לפתע פגע בהם ישמעאלי אחד, ואיים על הרב כי ירצחנו נפש.

נפלו התלמידים לרגליו והתחננו כי יחוס על חיי רבם, איש קדוש הוא הזהירוהו התלמידים, ועל כל הפוגע בו יבואו ייסורים וחלאים שונים ומשונים, אך כל תחנוניהם נפלו על אוזניים ערלות.

לא תטילו עלי אימה בדבריכם גיחך ברשעות, את החכם היהודי אני מבקש.

הבין הרב כי לא יעלה בידם לשנות את כוונות הזדון של הישמעאלי, לפיכך ביקש להציל לפחות את חיי תלמידיו.

בניי... נפנה לתלמידיו הנאמנים, אל נא תחרפו נפשכם בעדי, חושו והצילו את נפשותיכם, כי עיניכם הרואות שכן בליעל זה, מבקש רק את נפשי, מקבל אני על עצמי אפוא באהבה דין שמים.

השניים היססו האם יפקירו את רבם לחסדיו של פרא זה, אך החכם עמד על דעתו והאיץ בהם להתרחק.

בדמעות נפרדו ממנו השניים, וכשיצאו מטווח הסכנה מיהרו לתור אחר מקום מסתור, והמשיכו לעקוב משם אחר המתרחש.

כציפור משחרת לטרף, עט הישמעאלי על קרבנו, חכם יהודי מה בקשתך האחרונה לפני מותך?

רצוני לשתות מים... הרב נטל מיד המרצח את הכוס, והכין עצמו לברך את בוראו בפעם האחרונה עלי אדמות.

ברטט ובסילודין הגה כל מילה ברוך... אתה... ה'... אלוקינו... מלך... העולם... שהכל... נהיה... בדברו...

בעודו לוגם מן המים, הופיע לפתע שייח נכבד, הלה עמד מיד על כוונות הזדון של בן עמו, ואף שלא היה מאוהבי היהודים, התנגד באופן בלתי מוסבר לתכניתו.

בחר לך כל יהודי אחר נזף בו בכעס, אך הישמר לך פן תפגע בחכם זה.

פניו של הרוצח נתכרכמו באכזבה, אך למול עמדתו התקיפה של השייח לא נותר לו אלא לציית.

הוא שילח את הרב לדרכו, ונפנה לחפש את תלמידיו, אך אלה מיהרו לברוח מיד כששמעו את חילופי הדברים והסתתרו במקום בטוח.

כעבור זמן פגשו התלמידים שוב את רבם, שמחתם על הצלתו המופלאה והנסית של הרב לא ידעה גבול. ילמדנו רבנו אמרו: מדוע ביקש לשתות מים באותו רגע גורלי האם היה צמא?

בוודאי שלא, השיבם, לא למים נזקקתי, אלא לברכת שהכל, שכך לימדוני רבותי 'ברכת שהכל' מסוגלת לבטל גם את הדינים הקשים ביותר, כאשר היא נאמרת מתוך אמונה שלימה ש'אין עוד מלבדו' מתוך אמונה שאין כוח בעולם זולת כוחו של הקדוש ברוך הוא.

וזה מה שמלמדנו רבי חיים מוולאזין בספרו 'נפש החיים' כי אמירת 'אין עוד מלבדו' בדבקות ובכוונה רבה היא סגולה נפלאה להתגבר על כוונותיו הרעות של הזולת, להזיק ולהרע.

כאשר יהודי מאמין בעקרון זה, באמונה שלימה, לא יוכלו אויביו לגבור עליו בשום מקרה. כי אכן אין כוח אחר בעולם זולת כוחו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

'ברכת שהכל' דומה במשמעותה לזו של 'אין עוד מלבדו' 'שהכל נהיה בדברו' פירושו שכל דבר בבריאה תלוי ברצונו של הקדוש ברוך הוא, בזכות הברכה שנאמרה בכוונה ניצלתי ממוות בטוח.

ימי בין המצרים תשע"ד בעקבות חטיפת שלושת הנערים ורציחתם. יעקב נפתלי פרנקל. גיל-עד שאער. אייל יפרח. נערך מבצע 'צוק איתן' בתוככי העיר עזה עיר הדמים.

החיילים עושים את דרכם במתינות ובשקט, צעד אחר צעד, הם מתמקמים זה אחר זה במקומו, מנסים לטשטש כל תנועה חריגה, לכל יפלו ביד צלפי אויבנו המרצחים השפלים.

סורקים בקפדנות כל תנועה חרישית סביב, הן מצויים הם בגוב האריות ממש, רעש שריקות הפצמרי"ם חותך מידי דקות מספר את הדממה, המתח בעיצומו...

זה כמה שעות שלא נכנס דבר מאכל לפיהם של החיילים, ועתה כשהתמקמו במקומם, ניתן להכניס את היד לכיס להוציא דבר מה שנשלח על ידי תושבי העורף, ונכנס בלחץ אל הכיס.

מיודענו לוחם היחידה, הוציא מכיסו, שוקולד כדי לאכול, הוא בא לקרוע את העטיפה והנה מבחין הוא בפתק המוצמד אליה, סקרנותו גברה על רעבונו, והקדים לקרוא את הכתוב. וכך כתב הילד ששלח את הממתק:

שלום לך חייל יקר, שיהיה לך בתאבון, אך אל תשכח לברך.

ההתרגשות ממחשבתו של ילד קטן לשלוח ממתק פשוט לחייל ולהצמיד לו פתק גרמה לו מבוכה, מחד ילד, אבל הרעב מציק, ומאיך בקשה של ילד תמים, שמצידו הוא נתן עולם מלא, אבל מה עושים מה מברכים?

החל לחשוב מיודענו החייל מה לעשות, אבל החליט בנחישות, לא אוכל כעת מהשוקולד, עד שאברר מה מברכים עליו.

הוא סוקר את חבריו הנמצאים בסמוך לו, ולפתע הבחין בחבר לגדוד, חייל דתי הנמצא מטרים ספורים לצידו.

לשאל אותו אינו יכול, שהלא כל רחש מיותר עלול להמיט עליהם אסון, להמתין, מי יודע כמה זמן עוד יצטרכו להמתין, העצה היחידה שנשארה היא זחילה.

הוא החל בזחילה איטית שקטה ומדודה אל עבר חבירו נופף לו לשלום, ומשהיה סמוך אליו לחש לאוזנו את סיפורו וביקש את עזרתו.

תברך אחרי אמר החבר: ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שהכל נהיה בדברו. אמן השיב החבר.

ולפתע נשמע קול פיצוץ אדיר, הפעם קרוב מתמיד, חוליית מחבלים זיהתה תנוודות חשודות והחליטה לשגר פצמ"ר לאזור.

החוליה חוסלה תוך רגעים ספורים, ומשקבלו החיילים פקודה, לסרוק ולבדוק אם אין נפגעים מכוחותינו, הבחין מיודענו כי הפצמ"ר נפל בדיוק במקום המסתור בו התמקם דקות ספורות קודם לכן...

אני לא מאמין זעק מיודענו, איני מסוגל לחשוב מה היה נשאר ממני אילו הייתי אוכל בלי לברך את ברכת שהכל...

עם סגולה

אמרו רבותינו בגמרא. תנו רבנן: ששה דברים עשה חזקיה המלך, על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו. ואחד הדברים שהודו לו "כיתת נחש הנחשת" (פסחים נו.).

דהיינו הנחש שעשה משה, היה מטרתו לשעבד את לבם של ישראל לאביהם שבשמים ולכן לא בטחו על סגולת הנחש, רק סגולת הנחש היה איך לשעבד את לבם לאביהם שבשמים, אבל במשך הזמן, נהפך נחש זה להיות כמו אמצעי, והתחילו להאמין בנחש הזה, שיש בו איזה כח עליון, ובפרט שמשה רבינו בכבודו ובעצמו הוא אשר עשה נחש זה לסגולה, וכי שייך קדושה גדולה מזו? עד שהתחילו להאמין בסגולה זו.

עד שבא חזקיהו המלך ושיברו, כדכתיב במלכים (ב יח ד) הוא הסיר את הכמות, ושיבר את המצבת, וכרת את האשרה, וכרת נחש הנחשת אשר עשה משה כי עד הימים ההמה היו בני ישראל מקטרים לו ויקרא לו נחשתן: וכתב שם רש"י ויקרא לו נחשתן: לשון בזיון, כלומר מה צורך בזה, אינו אלא נחש נחושת.

כשמוסיפים ן בסוף מילה זה בא להקטין את הדבר, כגון ספר ספרון וכו' ולכן קרא לו חזקיה נחושתן ולא נחושת להקטין הדבר ולבזותו.

כתב שם הרד"ק לבאר מדוע חזקיה החליט לשיבר את נחש הנחושת שעשה משה? "כי עד הימים ההמה היו בני ישראל מקטרים לו" מעת שהרעו מלכי יהודה וטעו ישראל אחר עבודה זרה, עד הימים ההמה שמלך חזקיהו, היו בני ישראל מקטרים לו, כיון שמצאו כתוב וראיתם אותו וחי, היו חושבים כי טוב הוא להיות אמצעי ולעבוד אותו.

והיה מונח מימות משה זה הנחש לזכרון הנס כמו צנצנת המן. ואסא ויהושפט שביערו את העבודה זרה שהיה בזמנם לא בערו את נחש הנחושת, מפני שבזמנם לא עשו ממנו עבודה זרה והיו מניחים אותו לזכרון הנס.

אבל כשמלך חזקיהו החליט לבער אותו כשביער את העבודה זרה, כי בימי אביו היו עובדים לו כמו לעבודה זרה, אף על פי שהטובים היו זוכרים בו את הנס שנעשה איתו בזמן משה רבינו, מכל מקום החליט חזקיה לבער אותו, וישכח הנס, מלהניחו ויטעו בני ישראל היום או מחר אחריו.

נתבונן בדבר: אילו היה שייך היום להשיג אפילו חתיכה קטנה מנחש הנחושת שעשה משה רבינו לרפואה, איך היו אנשים מאמינים בזה? בכמה היה נמכר אפילו גרגיר קטן מזה לסגולה? ובפרט כי היה מעשה ידיו של משה רבינו, וכי שייך סגולה מצדיק יותר גדול מזה? איך היו אנשים עושים אותה כסגולה ומאמינים בה? זה היה בדיוק מה שחשש חזקיהו המלך, שלא יכשלו בסגולה כזו, כי יהודי צריך לידע כי הוא אינו צריך לסגולות ולאמצעים כדי להוושע, יהודי הוא בן

מלך, וכל יהודי קשור לאביו שבשמים ולכן יהודי הסומך ומאמין ובוטח בסגולות כאלו, הרי הוא כמאמין על אמצעים חיצוניים רח"ל.

יהודי צריך להאמין ולבטוח בה', ואף בסגולות שמותרים על פי הלכה להשתמש בהם, מכל מקום אסור ח"ו להאמין ולבטוח בהם.

כתב בספר חסידיים (סימן תתשי"ד) אם יאמר לך חכם אחד, או נכרי או ישראל, אכתוב לך קמיע כנגד החן, או כנגד שיתקבל דברך מפני השרים, או אם אמר לך דבר שע"י שתשאנו עליך תתעשר, לא מבעיא בשבת שאסור לשאת לפי שמחלל שבת, אלא אפילו בחול לא ישאנו עליו, מפני שבוטח באותן הבלים, ואומר: בְּטַח אֶל יי' בְּכָל לְבָבְךָ וְאַל בְּיַנְתְּךָ אֶל תַּשְׁעֵן: (משלי ג ה) וכתוב תְּמִים תִּהְיֶה עִם יי' אֱלֹהֶיךָ: (דברים יח יג) כלומר ואם תהיה תמים, לא יהא לך אותן דברים, אלא תבטח בה' אלקיך, ותתפלל לו, אם יעשה רצונך ואם לאו, אין לחשוב כיון שאין אני נענה אעסוק באלה הדברים, אלא יחשוב אם היה נגזר, היתה תפילתי נשמעת.

ועוד זה דומה, למי שיש לו אדון, ומבקש ממנו שיתן לו שום חפץ ואינו רוצה לתת לו, והולך לשר אחר כי אמר כיון שאין כח בידו לתת, לכן רוצה לתלות באדון אחר, כך זה ואינו חושש שבשביל עון זה אין תפלתו נשמעת עכ"ל.

דהיינו, שאדם השם מבטחו ומאמין בסגולות וכדומה, יתכן שמשום זה גופא אין תפלתו נשמעת בשמים, כי צריכים לזכור מה שכתוב בתורה תְּמִים תִּהְיֶה עִם יי' אֱלֹהֶיךָ: אין צריכים לחפש עצות וסגולות איך לעקוף או לדלג ח"ו על הבורא עולם, וגם אין צריכים אמצעים איך להוושע, כל יהודי יש לו כח בפה לדבר ולהתפלל לאביו שבשמים.

מסופר שפעם בא איש לרבי פנחס מקוריץ זצ"ל ושפך לפניו את לבו, שקשה עליו פרנסתו ובקושי מרוויח לחם לאכול, וראה בספר אחד, סגולה לפרנסה ליתן מעשר ממעותיו, והנה זה זמן רב שהוא מקפיד ליתן מעשר ממעותיו, ועדיין לא נשתנה מצבו מקודם.

ענה לו הרבי שמע נא: פעם ראיתי איש אחד שרתם למרכבתו חמשה סוסים חזקים משום שרצה להגיע למחוז חפצו מהר, וישב על

המרכבה ולקח הרצועה והתחיל להצליף על הסוסים, אבל הסוסים לא היו יכולים להזיז את המרכבה, ולכן כעס האיש והתחיל להכות את הסוסים בלי רחמנות, אבל עדיין לא יכלו הסוסים לזוז ויתמה הדבר בעיניו.

אמרו לאיש הנ"ל למה אתה מכה בסוסים, הרי החסרון בך, משום שלא שחררת את המנעול מהגלגלים, הרי אף אם תיקח הרבה סוסים ותיקח רצועה חזקה ותכה הסוסים, את העיקר שכחת, להסיר את המעצור מעל הגלגלים.

כשסיים לספר את הסיפור נענה ואמר רבי פנחס מקוריץ, סגולה היא כמו איש המוסיף עוד סוס למרכבתו שתסע מהר, אבל העיקר הוא לראות שלא יהא מעצור בגלגלים.

כמו כן סגולה תוכל להועיל כאן, רק אם תשחרר את המעצור והוא דרך תשובה ותפלה להתפלל לבורא עולם ולהאמין ולבטוח רק בו, ואז אם תוסיף גם סגולה לפעמים יכול לעזור קצת, אבל אתה סמכת לגמרי על הסגולה, ושכחת העיקר לכן לא נושעת.

ולכן איש אשר חסר לו אמונה ובטחון והולך לבקש ולחפש ישועה במקומות אחרים, ואילו בתפלה לא נעזר, ורק שם מבטחו על סגולות שבהם יושע, הרי הוא כמו שרוצה להכריח שבשמים יעשו כרצונו וזה הוא ההיפוך של בטחון בה' (תפארת למשה).

פעם נשאל המקובל רבי יחיאל פישל אייזנבאך זיע"א (ראש ישיבת המקובלים שער השמים) האם יש רמז במספר מאה כיוון ש-מאה זה הגימטריה של ס"מ. של הסטרא אחרא.

והשיב בפשטות, לדידי המספר 100 מוכיח שאין עוד מלבדו ומוכיח את ייחודו של הקב"ה בעולם.

שהרי הקב"ה אחד 1 וכל השאר אפס אפסים 00

מעלת לימוד התורה ביחס לשאר המצוות

אמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א): על המשנה "ותלמוד תורה כנגד כולם" כל מצוותיה של תורה, אינן שוות לדבר אחד של תורה. ובאר הגר"א דהיינו למילה אחת של תורה. דהיינו שכל המצוות ביחד לא שוות ללימוד התורה.

וכך כתב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה ג). אין לך מצוה בכל המצוות כולן, שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה, אלא תלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות כולן.

מעלת לימוד התורה בשבת

כתב המקובל החסיד הרב רחמים שרים זצ"ל תלמידו של גאון המקובלים בירושלים הרב שאול חיים דוויק הכהן זיע"א בספרו שערי דרך החיים (ח"ג סימן קצה) וז"ל ושמענו מפי הרב יוסף חיים (הבן איש חי) שהלומד בשבת עולה י"ז אלף פעמים על החול מפי מגידי אמת עכ"ד.

וכתב בספר שיבת ציון (ח"ב רלג, להרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א): א"ל מו"א המקובל רבי סלמן מוצפי זצ"ל שצריך לומר י"ז אלף רבוא כי כך שמע מפי חכמי הקבלה שבירושלים (וזאת עפ"י הכתוב בספר עץ חיים למהרח"ו ובתקוני הזהר ועוד)

ואם כן 17 אלף ריבוא הוא מאה שבעים מליון. לפי זה לימוד תורה של שעה אחת בשבת, שווה כמאה שבעים מליון שעות של חול."

ומה שכתב הבן איש חי (שנה ב בהקדמה לפרשת שמות) ששעה אחת בשבת שווה כאלף שעות בחול, אמר לו אביו זצ"ל שהוא לאו דוקא ובדרך הפלגה כתב כן, (כמו שאומרים 'חמץ אפילו באלף לא בטל', ובאמת שגם ביותר מאלף, אינו בטל.)

חוברת זו שהנך אוחז בידך, נקראת בשקיקה על ידי כל שכבות הציבור, ורבים מוסרים מהם דרשות לציבור. ויש ביקוש להגדיל את התפוצה, כי אין הקומץ משיביע את הארי.

בסכום של 100 ₪ ניתן להדפיס כ-40 חוברות והנך שותף בזיכוי הרבים. של מאות שעות של לימוד תורה בשבת קודש, והכל יהיה נזקף לזכותך.

להקדשת חוברות

עם הנצחה לעילוי נשמת או לברכה

במחיר עלות ניתן להתקשר 054-8428679